

Krónikás ének Muranóról, az üvegvárosról

Amott a Város ring a fényben: óriás pille,
 Idelátszanak mind a mesepaloták;
 Tündér Velence, fürdőző felség!
 A kövévált költő: a Campanille
 Márványtestedre vési gögös versét.
 Ott Tizianról álmodik az árkád
 A parton úri népség ácsorog
 Azúr nyoszolyán láz rázza a bárkát
 És aranytrónon ülnek házsorok ..
 Csupa omfő, kőcsipke, erkély,
 Szobrok, szerelmek, kofák, kalandorok;
 Lebzelők közt kövér galamb separtél,
 Egy fontánából napsugár csorog ..

A Város ring a fényben s most itt vagyok, hol
 Más íz a víz, az ég meg csupa ón;
 Ez itt Murano: Velence fattya
 Tíz percnyi út a lármás, kis hajón ..
 Odaát még a Márkus-teret látom
 S ez már az üvegváros, ez már az üvegváros
 Hol üvegbogyó fanyaly a fákon;
 Ott pufók, rubensi éden, itten üvegpokol
 Az ott dalol, emez itt fuldokol!

Itt fény sincs már, csak finom por pereg
 Ez más világ. Ez proletártelep;
 A laguna itt harsogva bűzlik,
 Vánnyadt anyák és szennyázta pólyák
 Lidérces lép fölé némán kitűzik
 Az inség fekete kalózlóbogóját! ...

Ez itt Muranó. Messzihírű hely,
 Itt készül sok kristályremek,
 Szikrázó váza, kedves nyakára ék,
 Üveghuj: piros, sárga, kék ...
 Pezsgőnek csillogó kehely.
 S itt élnek, kikén nem segít mise
 S nem andalíthat már a művész,
 Ezer templom jámbor freskói se.
 Üvegből lesz itt kenyér s tündövsz,
 Ez itt a gettó: páriák kasztja;
 Üvegport szív a kisdéd, mert az emlőt is —
 Jaj, százszor is! — üvegpör' apasztja ...

Büdös víz sziszeg, sárgán lobog a föld
Tekergő füst köpdős szemem eget;
Gép és gyerek oly egyszerre üvölt,
Mintha jajduló hangok taglója
Összezúzhatná a sok gaz üveget...

Egy kislányt láttam. Öklömnyi poronty
Gajdolt és koldult. Csupa, csupa rongy;
Színes batyu, koszos kacathalom;
Már üvegarc. Meghal majd fiatalon.
Kicsike féreg. Barika, bárány...

Ó hagynék fenébe asszonáncot és rimkötelmeket .
Lebukó fővel, elmondanám neked
Olvasó, kortárs, lelkes lény, barát:
Hogy meg lehetne menteni, érted?
Talán egy lakosztály heti árán
A fényes hotelban odaát!...

(Olaszország)

Nyárforduló

Öreg legénynél bolond a naptár.
Szaralni kezd a szám a lapján:
Vasárnapit ölt. Vad piros
Libben a lenge papiros,
Az ablakon a szél beszél,
Egy régi nyár is közbeszól...

Falról leszól a régi kép:
Emlékszel, hogyan volt, mikép?
Felhő fut át a régi arcon,
Felsír egy kedves könyv a polcon...

A vén legény ilyenkor nyugtalan,
Az életén az ablak nyitva van;
Csupa sóvárgás, csupa láz,
Fiókokat nyit, kotorász...

Kopott zsineg göcsét bogozza,
Tarkál egy tépett, rossz dobozba;
Ő meg a nyár: a fivalom:
Lapok, levelek: csupa lom...
— Rád gondol, csókol, vár, szeret...
Libben a sok papírszelet.
Sok szép levélből mind kifonnyadt
Fogadkozás, forró bizonylat...

Lásd vén legény, bolond a naptár,
Év fordulóján ennyi kaptál.
Csak vissza mind: doboz, levél, fiók,
Kapcsold be inkább rádiód!
Hunyjad be hozzá rossz szemed:
Beethovent közvetítenek...

Gépirónó

Elnézem őt. Kopog, megáll, szövegbe néz,
Festékes uja táncá elpihen;
Nehéz munka ez, hiába, nehéz:
Sok csepp betű út súlyosan szíven.
Fekete tenger: sereg sor tódul,
Nehéz sor ez: a velő belebódul,
Rikolt a gép: az ördögös bádóg
Csak ver a sok jel: hull mint az átok
Hogy zendít újra a süket dalra
Megrenq beléje melle halma;
Cikáz a henger, gyorsul a rezgés:
Kettőspont, vessző, új bekezdés...
S ha telt az oldal, a kész ív hátrahull
Mint tiszta lány, kit elkapott a gép;
Fehér halott lesz. Ledöfték láthatatlanul
Eszelős névszók, meghibbant igék..

*

Csak bámulom: a vékony ujj hegyében
Mint füstölögnek nyirkos, nyers szavak;
Enyéim, mind! Latolom, ízlelem;
Lebbennek, nyílnak, fogót játszanak
Feléd kiáltom, ki utazol velem:
Cinkosom, Nővér, a szó jegyében.
Lesem, a szalag fekete eresze alatt
Szép, piros véred hogyan szalad,
Nővérke te! Ki beírod életed
Szövegem alvadó viaszába
Jaj, igazabb is lehet éneked!
Én csak közlök, te vagy teljes magad,
A hangzók horgán híven fennakad
Élő szíved. Meg-megzeng, felremeg
A nagy regény: a rejtjeles remek.
Te tudod húgom: a közlés póre váz csak;
A dolgok ősi lelke nem szaval
A lényeg néma, felönt, mint aki csácsog
A lomb az sűg, a hang már csak avar.

*

Nehéz a munkád? Enyéim se könnyű, lásd!
Kifejezni: pogány művelet,
Bálványáldozat, vak ráolvasás
Ostoba varázs, dőre bűvölet!
Nézd, hív a gép, az ördögös kegyszer
Imádni faragott képet;
Kezdjük húgom: kopogj, kopogj csak!
Megnyittatik tán így is egyszer
Majd nekem és tenéked!

DEBRECZENI JÓZSEF